

ประสิทธิผลของรายการ ทุ่งแสงตะวัน
ในด้านความรู้และทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็ก

นางสาวรัชฉิดา ชำนาญมนต์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-774-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17042240

**THE EFFECTIVENESS OF 'TUNG - SANG - TA - WAN' TV SERIES
ON CHILDREN'S KNOWLEDGE AND ATTITUDE TOWARDS
ENVIRONMENTAL CONSERVATION**

MISS RATCHANIDA CHAMNANMON

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts**

Department of Public Relations

Graduate School

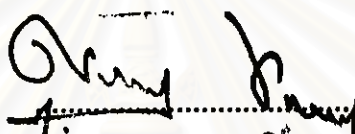
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

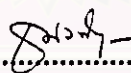
ISBN 974-636-774-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประสิทธิผลของรายการ “ทุ่งแสงตะวัน” ในด้านความรู้และทัศนคติ
ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็ก
โดย นางสาวรัชนิดา ชำนาญมนต์
ภาควิชา การประชาสัมพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์)

..... กรรมการ
(ดร.วิเชียร เกตุสิงห์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รัชฉิดา ชำนาญมนต์ : ประสิทธิผลของรายการ “ทุ่งแสงตะวัน” ในด้านความรู้และทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็ก (THE EFFECTIVENESS OF ‘TUNG-SANG-TA-WAN’ TV SERIES ON CHILDREN’S KNOWLEDGE AND ATTITUDE TOWARDS ENVIRONMENTAL CONSERVATION) อ.ที่ปรึกษา : ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 136 หน้า. ISBN 974-636-774-9

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้และทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก่อนและหลังการเปิดรับชมรายการ “ทุ่งแสงตะวัน” ตลอดการเพิ่มความรู้และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร กับนักเรียนในเขตชนบท

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มความรู้และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กับตัวแปรทางด้าน เพศ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการ

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร กับนักเรียนในเขตชนบท ที่มีต่อรายการ “ทุ่งแสงตะวัน” การวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์ โดยจะนำเสนอในรูปแบบของการแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ การทดสอบ t - test การวิเคราะห์ความแปรปรวนและการหาค่า chi - square

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีความรู้เรื่องการอนุรักษ์เรื่องสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนในเขตชนบท ทั้งก่อนและหลังการเปิดรับชมรายการ แต่นักเรียนในเขตชนบทมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งก่อนและหลังการเปิดรับชมรายการดีกว่านักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร สำหรับการเพิ่มความรู้และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มนั้นไม่แตกต่างกัน ส่วนตัวแปรทางด้านเพศ อาชีพของมารดา ฐานะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเพิ่มความรู้และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ยกเว้นตัวแปรด้านอาชีพของบิดา ที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อรายการนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ นักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร คิดว่าเป็นรายการที่ดีมีประโยชน์ ทำให้ได้รับความรู้และทราบถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย แต่ควรปรับปรุงในด้านภาษาของตัวแสดง และมีพิธีกรวัยรุ่นเพิ่มขึ้น ตลอดจนการเพิ่มเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร ส่วนนักเรียนในเขตชนบทคิดว่าเป็นรายการที่ดีและมีประโยชน์ ได้รับความรู้และความสนุกสนาน ทำให้เกิดความรักและห่วงหาสิ่งแวดล้อมในภูมิสำเนาของตนเองตลอดจนมีความชื่นชอบในตัวพิธีกรซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของรายการและต้องการให้เพิ่มเนื้อหาสิ่งแวดล้อมในเขตชนบท โดยเฉพาะเรื่องราวระหว่างเด็กกับสัตว์เลี้ยงให้มากขึ้น

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

** C851846 : MAJOR PUBLIC RELATIONS

KEY WORD:

EFFECTIVENESS / TUNG-SAENG-TA-WAN / ENVIRONMENTAL CONSERVATION

RATCHANIDA CHAMNANMON : THE EFFECTIVENESS OF 'TUNG-SAENG-TA-WAN' TV SERIES ON CHILDREN'S KNOWLEDGE AND ATTITUDE TOWARDS ENVIRONMENTAL CONSERVATION . THESIS ADVISOR : PARICHART STHAPITANONDA, PH.D. 136 PP.

ISBN 974-836-774-9

The purpose of this reseach is : 1) To find the level of differences in knowledge and attitude towards environmental conservation between students in Bangkok and students in rural areas after watching Tung - Sang - Ta - Wan TV series ; 2) To study the relationship of students' personal studies , frequency of watching the series and their knowledge and attitude towards environmental conservation .

A Quasi - Experimental research was conducted. The total member of samples were 400, including 200 students from Bangkok and 200 students from rural areas . Data were analyzed and presented in terms of percentage , means , t-test , chi-square and ANOVA.

The results of the research are that : (1) Students in Bangkok have more knowledge on environment conservation than students in rural areas ; (2) Students in rural areas have better attitude towards environment conservation than students in Bangkok before and after watching the program . However, both groups do not have any significant difference in the incremental level of knowledge and attitude towards environment conservation .

(3) Gender, occupation, income, media exposure do not have any significant correlation with the increasing level of knowledge and attitude . Only the variable " father's occupation " has significantly correlated with attitude towards environment conservation.

Students in Bangkok and students in rural areas are significantly different in terms of opinions about the Tung - Sang - Ta - Wan series, i.e. students in Bangkok think that the program is beneficial as it increases their understanding about environmental problems in the society . They have comments on using formal tonation in the series. They would like to see more teenager supperstars in the series . On the other hand , students in rural areas agree with the rural tonation which they think can represent the program very well . They also think the series has raised concerns on the environment conservation . However, all of the students think thai Tung-Sang-Ta-Wan is a valuable series

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อผู้คิด *Am-2m*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Wichai Sthapitanonda*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

กว่าจะมาเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ นั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ ความสามารถ ความเพียรพยายาม และความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณาเป็นอย่างยิ่งของบุคคลหลายท่าน อันได้แก่ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้มาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ชนวดี บุญลือ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และดร.วิเชียร เกตุสิงห์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำปรึกษา

ขอขอบพระคุณญาติ พี่น้อง และเพื่อนๆทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจและกำลังกายให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณท่านศึกษานิเทศก์ อำเภอสีคิ้ว อำเภอสูงเนิน และอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้ให้คำแนะนำในการเก็บรวบรวมข้อมูล และท่านผู้อำนวยการโรงเรียน ท่านอาจารย์ใหญ่ ตลอดจนคณะครูอาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนต่างๆทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้ให้ข้าพเจ้าได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณ คุณนิรมล เมธีสุวกุล พิธีกรรายการ “ทุ่งแสงตะวัน” คุณสุริยนต์ จงลีพันธ์ ผู้ผลิตรายการ ตลอดจนทีมงานผู้ผลิตรายการ “ทุ่งแสงตะวัน” ทุกๆท่าน ที่ได้ให้ข้อมูล และคำปรึกษา

และที่สำคัญที่จะลืมเสียไม่ได้คือพระคุณของบิดาและมารดา ที่ได้ให้กำลังใจ และกำลังทรัพย์ ในการสนับสนุนการศึกษาให้กับลูก เพื่อจะได้มีวิชาความรู้เป็นสมบัติอันมีค่าติดตัว และนำไปใช้ในการพัฒนางาน องค์กร และทำประโยชน์ให้กับสังคมต่อไป

รัชณิดา ชำนาญมนต์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	9
ปัญหำนำการวิจัย	9
สมมติฐานการวิจัย	10
ขอบเขตการวิจัย	10
นิยามศัพท์	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
2. ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน	13
ทฤษฎีเกี่ยวกับวิทยุโทรทัศน์	15
แนวคิดเกี่ยวกับวีดิทัศน์	19
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน	21
ทฤษฎีการเรียนรู้	23
แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ	27
แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์	35
งานวิจัยเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารและประสิทธิผลของสื่อ	36
งานวิจัยเกี่ยวกับการความรู้และทัศนคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	40
งานวิจัยเกี่ยวกับรายการสารคดีสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์	41
3. ระเบียบวิธีวิจัย	43
รูปแบบการวิจัย	43
ประชากร	43
กลุ่มตัวอย่าง	43
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	45

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ..	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
วิธีปฏิบัติการเก็บข้อมูล	49
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
เกณฑ์ในการให้คะแนน	50
4. ผลการวิจัย	52
ผลวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป	54
การทดสอบสมมติฐาน	65
ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารายการ	93
5. สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	95
สรุปผลการวิจัย	96
อภิปรายผลการวิจัย	100
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	107
ข้อเสนอแนะสำหรับการผลิตรายการ	109
ข้อเสนอแนะสำหรับรายการ“ทุ่งแสงตะวัน”	109
รายการอ้างอิง	111
ภาคผนวก	116
ภาคผนวก ก	116
ภาคผนวก ข	119
ประวัติผู้เขียน	136

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	54
ตารางที่ 2	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของบิดา	55
ตารางที่ 3	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของมารดา	56
ตารางที่ 4	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้เฉลี่ย	57
	ต่อเดือนของบิดาและมารดา	
ตารางที่ 5	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมการเปิด ..	58
	รับชมรายการ	
ตารางที่ 6	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลในการเปิด ...	59
	รับชมรายการ	
ตารางที่ 7	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเหตุผลที่ไม่เปิด	60
	รับชม	
ตารางที่ 8	จำนวนร้อยละของระดับความรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	61
	ก่อนการเปิดรับชมรายการ	
ตารางที่ 9	จำนวนร้อยละของระดับทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	62
	ก่อนการเปิดรับชมรายการ	
ตารางที่ 10	จำนวนร้อยละของระดับความรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	63
	ภายหลังการเปิดรับชมรายการ	
ตารางที่ 11	จำนวนร้อยละของระดับทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	64
	ภายหลังการเปิดรับชมรายการ	
ตารางที่ 12	เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้ต่อการอนุรักษ์	65
	สิ่งแวดล้อมก่อนเปิดรับชมรายการ	
ตารางที่ 13	เปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติต่อการอนุรักษ์	66
	สิ่งแวดล้อมก่อนเปิดรับชมรายการ	
ตารางที่ 14	เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้ต่อการอนุรักษ์	67
	สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ	
ตารางที่ 15	เปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติต่อการอนุรักษ์	68
	สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ	
ตารางที่ 16	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเพิ่มความรู้ต่อการอนุรักษ์	69
	สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ	

ตารางที่ 17	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ	70
ตารางที่ 18	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเพิ่มความรู้ต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตามเพศ	71
ตารางที่ 19	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเพิ่มความรู้ต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตามอาชีพ ของบิดา	72
ตารางที่ 20	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเพิ่มความรู้ต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตามอาชีพ ของมารดา	73
ตารางที่ 21	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเพิ่มความรู้ต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตามรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนของบิดาและมารดา	74
ตารางที่ 22	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเพิ่มความรู้ต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตาม พฤติกรรมกรรมการเปิดรับชมรายการ	75
ตารางที่ 23	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตาม เพศ	76
ตารางที่ 24	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตาม อาชีพของบิดา	77
ตารางที่ 25	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตามอาชีพของมารดา	78
ตารางที่ 26	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดาและมารดา	79
ตารางที่ 27	เปรียบเทียบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตามพฤติกรรมกรรมการเปิดรับชมรายการ	80
ตารางที่ 28	เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตามความรู้สึก ที่มีต่อรายการ	81

ตารางที่ 29	เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ 82 สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตาม ประโยชน์ที่ได้รับ
ตารางที่ 30	เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ 84 สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของรายการ
ตารางที่ 31	เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ 85 สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตามวัน และเวลาออกอากาศ
ตารางที่ 32	เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ 86 สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตาม ความคิดเห็นต่อรูปแบบการนำเสนอของรายการ
ตารางที่ 33	เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ 87 สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตาม ความพึงพอใจที่มีต่อรายการ
ตารางที่ 34	เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ 89 สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตาม ความต้องการที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ตารางที่ 35	เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ 90 สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตาม ความรู้และความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ตารางที่ 36	เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ 91 สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการ จำแนกตาม ความต้องการติดตามชมรายการต่อไป
ตารางที่ 37	เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ 92 สิ่งแวดล้อมภายหลังการเปิดรับชมรายการจำแนกตาม ความต้องการที่จะนำไปเผยแพร่